

AVRUPA BİRLİĞİ MESLEKİ EĞİTİM PROGRAMLARINDA GİRİŞİMCİLİK EĞİTİMLERİNİN EKONOMİK KALKINMADAKİ ÖNEMİ

Seda BAYRAKDAR*

Özet

Girişimci- girişimcilik kavramı, A.B. ekonomisinde ve ülkemiz ekonomisinde işletmelerin büyük bir kısmının girişimciler tarafından oluşturulan küçük ve orta ölçekli işletme olması nedeniyle önemli bir yere sahiptir. Girişimcilerin, toplam istihdam içerisindeki rolleri ve işletmeler içerisindeki payları ekonomide dinamik ve sürükleyici güç olduklarının göstergesidir. Ekonomik kalkınmaya katkıları, istihdam yaratma olanakları, gelir dağılımına getirdikleri adalet, piyasadaki boşluklar çerçevesinde kurulan işletmelerin yoğunluğuyla ve bu işletmelerin başarılarıyla ilintili olduğu tartışmasız bir gerçektir. Bu nedenle girişimci bireylerin toplumda nitelikli bir şekilde artması gerekmektedir. Özellikle girişimciliğin yaygınlaşması yönünde verilen mesleki eğitimlerin ekonomik kalkınmaya yaptığı direkt ve dolaylı etkileri son derece önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Girişimcilik, Mesleki Eğitim, Ekonomik Kalkınma

The Importance of Entrepreneurship Education within the EU Vocational Education Programs Concerning Economic Development

Abstract

The concept of entrepreneur-entrepreneurship has an important place because of the majority of businesses, which is small and medium-sized businesses, created by entrepreneurs in the European Union economy and our national economy. The role of entrepreneurs in total employment and shares in enterprises is indicators that they are dynamic and gripping power in economy. Contribution to economic development, creating employment opportunities, they are brought to justice, income distribution, gap in the market within the framework of the density of established businesses and those businesses associated with the success that is an indisputable fact. Therefore, entrepreneurial individuals in society should be increased in a qualified manner, particularly widespread in the direction of entrepreneurship to economic development of the vocational training that is extremely important direct and indirect effects.

Key Words: Entrepreneurship, Vocational Training, Economic Development

* Arş.Grv, İstanbul Üniversitesi, İktisat Bölümü- İktisat Politikası Anabilim Dalı, Beyazıt İstanbul

GİRİŞ

Günümüzde dünya ile bütünleşme hareketlerinin yoğunlaşması sonucunda üretim yapılarının ve ürün özelliklerinin değiştiği görülmektedir. Küreselleşme süreci ile beraber artan rekabetin yaşandığı günümüzde esnek üretim koşullarına sahip olabilmeleri, yenilikleri takip edebilme ve yaratıcılık nitelikleriyle piyasada oluşturdukları değer bakımından girişimciliğe önem verilmektedir. Değişen piyasaya adaptasyon başarıları ile girişimcilik ve girişim kavramlarının önemi son yıllarda daha da artmıştır. Girişimci- girişimcilik kavramı, tüm dünya ekonomisinde olduğu gibi ülkemiz ekonomisinde de işletmelerin büyük bir kısmının girişimci tarafından oluşturulan küçük ve orta ölçekli işletme olması sebebiyle kilit bir öneme sahiptir. Girişimcilerin, istihdam yaratmadaki rolleri ve işletmeler içerisindeki payları nedeniyle ekonomik anlamda ne kadar dinamik ve sürükleyici güç oldukları, ekonomik kalkınmaya katkıları, istihdam yaratma olanakları, gelir dağılımına getirdikleri adalet, piyasadaki boşluklar çerçevesinde kurulan işletmelerin yoğunluğuyla ve bu işletmelerin başarılarıyla ilintili bir gerçektir. Özellikle yaşanan son ekonomik krizle beraber artan işsizlik sorununa çözümün yine girişimcilik faaliyetlerinin artırılmasıyla aşılabileceği düşünülmektedir. Gelişmiş ülkelerde eğitim ve işgücü arasındaki koordinasyonun sağlanması özellikle girişimcilere verilen mesleki eğitimlerin istihdam yaratmadaki önemi, işsizliğin çözüm yollarından biri olarak görülmektedir.

Bu gerçek çerçevesinde çalışmada girişim ve girişimcilik kavramı, tarihsel süreç içerisinde bu kavramın oluşum aşamaları verilmeye çalışılmıştır. Daha sonra girişim ve girişimcilik kültürünün toplumda yerleşmesi için A.B' de ve ülkemizde uygulanan girişimcilik Mesleki Eğitim Programları açıklanmıştır. İstihdam yaratmada lokomotif güç olan ve girişimcilik eğitimleriyle oluşturulmaya çalışılan girişimci bireylerin ekonomik kalkınmadaki yeri ve önemi başta olmak üzere Türkiye' nin Girişimcilik performansı değerlendirilmiştir.

1. GİRİŞİMCİLİK KAVRAMININ TANIM

Girişimcilik kelimesi Fransızca *entreprenre*, Almanca *untermehmen* kelimelerden gelmiştir. Ayrıca *entreprenre* kelimesinden girişimcilik- girişimle alakalı başka kavramlar da türetilmiştir. Bunlar, *entrepreneurship*; girişimcilik, *entrepreneurial*; girişimsel ve *entrepreneurial process*; girişimsel süreç kavramlarıdır. Girişimcilerin üstlendikleri sorumluluklar arasında; iş ve iş yeri organize etme, yönetme, riske girme gibi unsurlar yer almaktadır. Girişimcinin savunduğu yaklaşım girişimsel, girişimcinin yaptığı iş girişimcilik, girişimcinin kullandığı yöntemleri girişimsel süreç kavramları ifade etmektedir (Demirel ve Dikici, 2004: 51).

Girişimci kavramı; fırsatlardan yararlanabilme, üretimde kullanılan girdileri koordine etme ve risk alma unsurlarını içinde barındıran bir kavramdır. Girişimci belirsiz olan, fiyatını tahmin edemediği bir bedel üzerinden satmak için üretimde kullanacağı üretim faktörlerini satın alarak risk üstlenmek suretiyle üretimi gerçekleştiren kişidir (TÜGİAD, 1993:3). Güçlü ikna kabiliyeti olan,

esnek, yaratıcı, bağımsız, sorunları ivedilikle çözüme kavuşturabilen, başarıya odaklı kişiler girişimci olabilirler. Girişimcinin liderlik yeteneği ve hayal gücü aynı zamanda başkalarının kariyerlerini yönetebilmelerine duydukları inanç girişimci kişiyi diğer bireylerden farklı kılmaktadır (Aktaş, 1993). Çeşitli üretim faktörlerinin kullanılması yoluyla kar elde etmek için mal ve hizmet üretmek, pazarlamak amacıyla ekonomik faaliyette bulunan kişiye girişimci ya da müteşebbis adı verilir. Girişimcinin beş ana fonksiyonu bulunmaktadır (Özdemir, 2003:7): Mevcut mal ve hizmetin kalitesini yükseltmek ve yeni mal ve hizmet üretmek, yeni üretim yöntemleri uygulamak, yeni örgütlenmelere giderek sanayide farklı organizasyon şekilleri oluşturmak, yeni pazarlar bulmak, hammadde ve emek temin edilebilecek yeni kaynaklar bulmak.

Girişimciyi açıklamaya yönelik pek çok kavram kullanılabilmektedir (Davidson,2004: 1-2); yeni bir organizasyon yaratmak, işin kar amaçlı büyütülmesi için başlatılan bir faaliyet, yeni bir katılım, yeni bir girişim, kaynakların yeniden birleşimiyle kullanımından ortaya çıkan fırsatlardan istifade, gerek psikolojik gerekse finansal ve sosyolojik riskleri tahmin ederek zaman ve çaba sarf edilerek süreç içerisinde yeni bir şeyler yaratma kavramlarının hepsi girişimciliği işaret etmektedir. Ayrıca özel bir emek servisi, risk tahmini, yenilikçilik, koordinatörlük-organizatörlük ve piyasadaki boşlukları doldurmak yine girişimcinin özellikleri arasındadır. Girişimci lider, işveren, spekülâtör ve bilgi kaynağı pozisyonundadır.

Her girişimcinin değişmez belli başlı özellikleri vardır. Bunlar (Gürdoğan,2008:26-27); dünya pazarlarına açılabilme ve büyüyebilme için risk almak, verimli olabilmek için yeniliklere açık olmak, ekip çalışmasına yatkın olmak, sorunlarla karşı karşıya kaldığında sabırlı ve pozitif olmak, gerektiğinde inisiyatif kullanabilmek, dünyadaki gelişmelere ayak uydurabilmek, sabit fikirli olmamak ve hayat boyu öğrenmeye her zaman açık olmalıdır. Girişimci özellikle kıt kaynakların koordinasyonu ile ilgili karar alma konusunda uzmanlaşmış kişidir. Girişimcinin fonksiyonlarına bakılacak olursa (Casson, 2003: 20-21) ;

- Girişimci bir kişidir, bir ekip, komite veya organizasyon değildir.
- Girişimci uzmanlaşmıştır; kişiler bazen kritik kararlar almaktadır. Fakat bu onları uzman yapmamakta, bir girişimci (uzman) sadece kendi adına kararlar almamakta diğer insanları da etkileyecek kararlar almaktadır.
- Girişimci kritik kararlar almaktadır. Bu nedenle de iktisat teorisi merkezli bir karar yapıcıdır.
- Girişimci koordinasyonu sağlamaktadır. Kaynakların yeniden fayda sağlayacak şekilde dağılımını sağlamaktadır.
- Girişimcinin çalışma alanı kıt kaynaklarla sınırlandırılmış bir ekonomidir.

2. GİRİŞİMCİLİĞİN TARİHSEL GELİŞİM SÜRECİ

Değişik dönemlerde girişimcilik kavramının farklı özelliklerine vurgu yapılarak kullandığı görülmüştür. Bu kullanımlardan bazılarını ana hatları itibarıyla vermek mümkündür (Erdoğan, 2007:19);

Kavramın gelişiminin ilk dönemi olarak bilinen Ortaçağ döneminde girişimci kendisine tahsis edilen kaynakları kullanmak suretiyle hiçbir risk üstlenmeden büyük ölçekli üretim projelerini idare eden yönetici konumundadır.

17. yy. Girişimcilik kavramı içerisinde belki de en önemli unsurlardan biri olan risk alabilme özelliği ilk kez bu dönemde girişimci ile ilişkilendirilmiştir. Girişimci devletle anlaşma imzalayarak mal ve hizmet tedarik etme sürecine girmiş ve kar ya da zarar etme riskini üstlenmiştir.

1725 Richard Cantillon; Özellikle girişimcinin risk üstelenen kişi ve sermaye tedarik eden kişi olmasına dikkat çekmiştir. Girişimcinin riskini malı satın alırken belirli bir fiyattan satın almasına karşın, satacağı fiyatın belli olmaması çerçevesinde açıklamıştır.

1797 Beaudou; Girişimci risk alabilen, iş planı, organizasyonu ve yöneticiliğini yapabilen kişi olarak tanımlamıştır.

1803 Jean Baptiste Say; Sermaye kârı ve girişimci kârı arasındaki farkı ortaya koymuştur.

1876 Francis Walker; fon tedarikinden faiz kazananlarla, yönetim becerileri sebebiyle kâr elde edenleri ayırt etmiştir.

1921 Frank H. Knight; göze alınan risk kavramı ile belirsizlik kavramını birbirinden ayırmıştır.

1934 Joseph Schumpeter; girişimcinin denememiş ve daha önce ortaya çıkarılmamış teknolojileri geliştiren, yenilik (inovasyon) yapan kişi olarak ifade etmiştir.

1961 David McClelland; orta düzeyde risk alabilen aktif kişiye girişimci denir.

1964 Peter Drucker; girişimciyi fırsatlardan en üst düzeyde yararlanabilen kişi olarak tanımlamıştır.

1975 Albert Shaper; girişimci, birtakım sosyal ve ekonomik unsurları organize edebilen, iflas etme riskinin üstlenerek inisiyatif alabilen kişidir.

1980 Karl Vesper; girişimciler, toplumun farklı kesimleri tarafından (ekonomistler, psikologlar, iş adamları ve politikacılar) farklı değerlendirilmektedir.

1983 Giffort Pinchot; iç girişimcilik kavramının tanımını yapmıştır (intrapreneurship). İç girişimcilik, işletme içerisinde çalışan bireylerin girişimciliğidir.

1985 Robert Hisrich; girişimciliği bir süreç olarak tanımlamış ve bu süreci de finansal, sosyal, psikolojik risklerle birlikte parasal ve kişisel tatmin elde etme; bu amaçla, gerekli zaman ve çabayı harcayarak farklı bir değere sahip bir şey yaratma çabası olarak ifade etmiştir.

Kavramın özellikle günümüzde de girişimcilik denilince ilk akla gelen yenilik (inovasyon) kavramına vurgu yapan Joseph Schumpeter' dir. Schumpeter' e göre her girişimcinin kapitalist bir süreç içerisinde yaşamasının kaçınılmaz olduğu için yenilik girişimcilerin mali varlıklar (banka kredileri) vasıtasıyla kar

elde ettikleri ticari bir etkinliktir. Girişimcilerin ticari amaçlı yenilik etkinlikleri ekonomik bir değer taşımaktadır. Schumpeter yeniliği, sürekli eskiyi yok edip yenisini yaratarak ekonomik yapı içerisinde devamlı devrimselleştirmiştir ve bu süreci de “Yaratıcı Yıkım” süreci olarak tanımlamıştır. Ekonominin içsel değişim dinamikleri yenilik olarak, öznesi girişimci olarak ve banka kredisi araç olarak kapitalist bir ekonomide karşımıza çıkmaktadır (Gürkan, 2007: 254). Ona göre girişimci yenilik; yeni hammadde kaynağının bulunması, yeni bir pazarın oluşturulması, üretim metodunun geliştirilmesi, malın ya da servisin üretimi ile ilgili bir yenilik ile sanayinin yeniden oluşturulması gibi beş şekilde ortaya çıkar (Esen ve Çonkar, 1999:7). Schumpeter’e göre girişimci ve kapitalist arasındaki fark önemlidir (Dolgun, 2006:146); girişimci her türlü yatırım fırsatını, çevresel veya teknolojik yeniliklerden kaynaklanmış olsun, değerlendirebilen kişidir. Üretim esnasında yenilik yaratan ve endüstriyel devrimlerin itici gücü olan girişimci piyasa sistemini harekete geçire önemli bir unsurdur. Schumpeter girişimciyi (Esen ve Çonkar,1999:7); etnik olarak homojen olan toplumlarda atalardan gelen iktidar hırsı nedeniyle şartlanmış ve rastgele oluşmuş, öngörü kabiliyeti gelişmiş, alışlagelmiş düşünce sistemlerini farklı yorumlayan kişi olarak ifade etmektedir.

Yine girişimcilik kavramına önemli katkı yapan İktisatçılardan biri olan Cantillon girişimciyi risk üstlenen kişi olarak ifade etmektedir. Girişimci üretim faktörlerini bilinen bir fiyattan satın alan ve kar umuduyla bilinmeyen bir fiyattan üretimi yapan kişidir (Murphy, 1986:98). Cantillon’ un piyasada temel aldığı girişimcinin sistematik eylemleridir, O üretimi karşılıklı alışverişteki belirsizlik olarak tanımlamıştır. Üretim yapan ya da değişim yapan girişimciler piyasada potansiyel karlı girişimleri keşfe çıkarlar, girişimciler piyasanın görünür elleridir ve bu el pazarın çalışmasını sağlar (Murphy, 1986:6). Sanayileşme süreci ile beraber girişimcinin ekonomik ve toplumsal değerinin farkına varılmıştır. Cantillon, iş adamının emeği üretim sürecindeki istihdam etme rolünü, mali sermaye tedariginde bulunma rolünü ve bilinmeyen gelecek karşısında risk üstlenerek karar alma durumunu ayrı ayrı değerlendirmiştir. Cantillon, girişimcinin risk alma vasfını öne çıkarmaktadır. Daha sonraları J.B.Say, sermaye, denetim, karar alma gibi idarecilik işlevleri ile girişimcilik kavramlarını birbirinden ayırmıştır (Alada, 2001:47-48).

Beaudeau girişimciyi (Hebert ve Link, 2006); maliyetleri azaltmak ve dolayısıyla karını artırmak için yeni tekniklere başvuran, icatlar yapan kişi olarak ifade etmiştir. Beaudeau özellikle zekanın, girişimcinin yeteneğinin, bilgisinin ve süreci bilmesinin önemini vurgulamıştır.

3. TÜRKİYE’DE GİRİŞİMCİLİĞİN OLUŞUMU

Türkiye’de girişimciliğin tarihine Osmanlıdan bu yana kısaca bakılacak olursa(Özel,1993: 46-47): Osmanlı İmparatorluğunda temel sanayi kurulamadığı, Osmanlı sanayisinin yakın pazarlar için tüketim malları üretimine yöneldiği, maden ve tarım üretiminde sağlıklı bir bütünleşme sürecine gidilemediği görülmektedir. Yönetici ve aydınlar bu dönemde genelde ulusçuluk ve serbestiyetçilik politikalarından etkilenmiştir. Serbestiyetçilik politikası özellikle İngiliz İktisat

Okulu ışığında şekillenmiş ve bu görüş karşısındaki kesim ise Alman Tarihçi Okulunun etkisiyle ulusal değerlere ve özelliklere ağırlık vermişlerdir. Yirminci yüzyılın başlarında en önemli sorunlardan birisi sermaye birikimini temin edecek olan ulusal bir kapitalist sınıfın olmamasıdır. Özellikle I. Dünya Savaşı sonrasında sermayenin önemli bölümünü elinde tutan azınlıkların ülkeyi terk etmesi ulusal bir sermayedar sınıfı yaratma çabalarının kaynağını teşkil etmektedir.

1915 yılı itibariyle İmparatorluk sınırları içerisinde 10' dan fazla işçi çalıştıran 264 firma bulunmaktadır. Bunların yarısından fazlası İstanbul, geri kalanı ise İzmir ve Bursa civarında toplanmıştır. 214 firma tek şahsa ait, 28 firma ise birden fazla sermayedar tarafından yönetilmektedir. 22 firma ise devlet eliyle büyük ölçüde tekstil alanında üretim yapan firmalardır. Burada esas nokta firmanın %19,6 yani 42 tanesi Müslümanlara aittir, 172 adet %80,4 oranındaki kısmı Müslüman olmayan azınlığın elindedir. 1913' de Teşviki Sanayi Kanunu ile birçok kolaylık yanında sanayi fabrikalarının kurulmasında devlet arazilerinin bedelsiz olarak kullanımına olanak verilmiş, ulusal sanayinin geliştirilmesi için çaba harcanmıştır (Buğra,1995:67-68). Teşviki sanayi kanunundan yararlanan İstanbul'daki firmaların 1924- 1925 yılları arasında sektörel dağılımına bakılacak olursa; gıda, deri, tekstil, yapı malzemeleri, marangozluk, maden ve metal, kimya sektörleri ele alındığında Müslümanların 55, Gayrı-müslim azınlığın 58 firma kurulduğu görülmektedir. Etnik kökenine göre Türk olan 113, Türk olmayanlar tarafından 6 firma kurulmuştur.

Türkiye' deki büyük firmaların önemli bir kısmının II. Dünya Savaşı sonrasında kurulduğu görülmektedir.1960 yılında 50 ve üzeri işçi çalıştıran özel firma araştırmasından çıkan sonuçlar incelenecek olursa; 126 firmanın sadece 3' ünün yani %2.4 oranındaki bir kısmının 1923 yılından önce kurulduğu görülmüştür. 1923- 1939 yılları arasında 21 adet %16.2, 1940-1945 yılları arasında 23 adet %18.4, 1946- 1960 yılları arasında 75 adet % 59.7 firma kurulmuştur. Geri kalan 4 firmanın ise kuruluşu hakkında bilgi edinilememiştir. Başka bir çalışma; 1965 yılında Türkiye' de faaliyet gösteren 203 büyük firmanın yarısından çoğunun 1940 sonrası kurulduğuna işaret etmektedir.103 firmanın yani %14.6' sının 1923 yılı öncesinde faaliyete geçtiği, 1923- 1930 yılları arasında %19.4 yani17 adet, 1931- 1938 yılları arasında %12.6 yani 13 , 1939- 1950 yılları arasında %19.4 yani 20 firma , 1951- 1960 yılları arasında %32yani 33 firma, 1960' dan sonra%4.9 yani 5 firmanın kurulduğu görülmüştür.

1970 yılından sonrası incelendiğinde (Buğra,1995: 84-88) ; 224 büyük firmanın %10.46' sı 1900 yılından önce kurulduğu, 1901-1910 yıllarında kurulmuş firma bulunmadığı, 1911-1920 yılları arasında kurulan firmaların toplam içerisinde oranlarının yıllar itibariyle % 2.26, 1921- 1930; %3.22, 1931- 1940; %5.40, 1941- 1950; %13.42, 1951- 1960; %40.54, 1961- 1969;%24.70 olduğu görülmüştür. İlk çalışmada sadece imalat sektörü ele alınırken, ikinci çalışmada madencilik, ticaret, finans, bankacılık sektörleri de ele alınmış, üçüncü çalışmada ise tarım sektörü de hesaplama dahil edilmiştir. Türkiye' deki büyük firmaların tarihinin çok eskiye dayanmadığı yukarıdaki çalışmalardan da görülmüştür. Özellikle TÜSİAD' ın

yaptığı Üyelerin Şirket Profilleri araştırmasında (Buğra,1995: 84-88); 405 şirket incelendiğinde 1950 öncesi kurulan 22 firma olduğu, 1950 yılında 49 firmanın kurulduğu, 1960 yılında 87, çoğunluğun 1970' li yıllarda (150 firmanın kurulmuştur) kurulduğu görülmüştür, 1980' li yıllarda 94 firma kurulmuştur.

Osmanlıya ve Cumhuriyet Döneminin ilk yıllarına bakılacak olursa devrin girişimcilerinin büyük kısmını gayri Müslim azınlığın ve göçmenlerin oluşturduğu görülecektir. Cumhuriyetin kurulmasından 1950' li yıllara kadar göç, mübadele ve çeşitli sebeplerle bu girişimciler ülkeyi büyük ölçüde terk etmiştir. Bu da ülkemizde girişimcilik kültürünün geç gelişmesinde ve bu konuda bir bilgi birikiminin olmamasında önemli bir etkidir. Cumhuriyetin kurulduğu yıllardaki ve daha sonraki onlarca yıl en büyük ve en önemli girişimcinin devlet olduğu görülmekte, bunun yanında özel sektörün gelişmesine önem verildiği belirtilmekte ve girişimci oluşturma yolunda çabalar sarf edildiği gözlemlenmektedir (Öktem ve Aydın, 2007:51).

Müteşebbis sınıfı oluşturma çabaları özellikle 1930' lu yılların sonlarına doğru artış göstermiştir. Ancak bütün uygulamalara rağmen dünya konjonktüründen de kaynaklanan sıkıntılar nedeniyle başarılı sonuçlara ulaşılamamıştır. O yıllarda Türk Sanayicisinin yapısına bakıldığında devlet memurluğundan sanayiye geçen kesimin ağırlıklı olduğu söylenebilir (Demirez ve Cebeci, 2004).

Türkiye'de girişimciliğin tarihi, girişimciler ve devlet arasındaki ilişkinin tarihiyle de yakından alakalıdır. Girişimciliğin gelişimi bağlamında 1923'ten günümüze kadar öne çıkmış 5 ana dönemden söz etmek mümkündür (Öztürk, 2008:28-29) : 1923-1929 arasında özel girişimciliğe teşvik yıllarıdır. Bu yolla milli bir burjuvazi oluşturulmak istenmektedir. Özellikle bu dönemin girişimci profiline bakıldığı zaman devletin içerisindeki bürokratların girişimci olarak piyasaya girdikleri görülmektedir. 1930-1946 yılları arasında; özellikle 1929 Büyük Buhranı ve devam eden etkisi ile devletçi uygulamalara yer verilmiştir. 1946-1960 liberal ekonomiye geçiş dönemi olarak adlandırılrsa da; devletin piyasayı daraltan müdahaleleri iş dünyasını zor durumda bırakan bir iktisadi yönetim sergilenmiştir. 1960-1980 yılları arasında; ülkede yaşanan ideolojik kavgalar, dış kaynaklı petrol şokları, 1974 Kıbrıs Barış Harekâtı akabinde uygulanan ambargolar sebebiyle girişimcinin yine önü açılmamıştır. 1980'den günümüze dek dışa açık liberal ekonomi politikaları uygulanmaya ve dünya ile eklemleme çabalarına girilmiştir. Onlarca yıl Türkiye girişimcilik konusunda çabalar sarf etmiş olmasına rağmen, yaşanan belirsizliklerin ve bunalımların yüzünden pek başarılı olunamamıştır.

4.AVRUPA BİRLİĞİ- TÜRKİYE' DE GİRİŞİMCİLİK- MESLEKİ EĞİTİM PROGRAMLARI VE EKONOMİ

Avrupa Birliği ve Türkiye' de girişimciliği geliştirmeye yönelik Mesleki Eğitim Programları önemli ölçüde yaygınlaştırılmaya çalışılmaktadır. Aşağıda bu programlara yönelik bilgilere yer verilecektir.

4.1. Avrupa Birliğinde Uygulanan Girişimcilik Mesleki Eğitim Programları

Mesleki Eğitim ve Öğretim politikası, istihdam edilebilirliği artırmak konusunda büyük bir öneme sahiptir. Gerekli bilgi ve becerilerin kazanımı konusunda Mesleki eğitimin rolü büyüktür. Özellikle Avrupa’da düşük vasıflı işçi ve nüfusun büyük bir kısmının yaşlı olması sebebiyle rekabetin küreselleşmeyle arttığı günümüzde mesleki eğitim ve öğretime üye devletler tarafından ve Avrupa Komisyonunca destek verilmektedir. Mesleki Eğitim ve Öğretim alanına ilişkin faaliyetler Kopenhag Süreci’nde, Avrupa Serbest Ticaret Birliği Üye devletleri ve AB aday ülkelerini de içeren 31 Avrupa ülkesinin eğitimden sorumlu bakanları tarafından imzalanan Kasım 2002 tarihli Kopenhag Beyanatu kapsamında başlamıştır. Kopenhag Süreci, iki senelik periyotlarla gözden geçirilmektedir. İlk inceleme Aralık 2004 tarihinde Maastricht’te yapılan Konsey toplantısında, onu takiben Aralık 2006’da Helsinki Konseyi tarafından ve son olarak Kasım 2008 tarihli Bordeaux Konseyi toplantısında gerçekleştirilmiştir (Eğitim ve Kültür alanında Avrupa Birliği Müktesebat Rehberi,2009:18-19)

4.1.1. Gençlerin ilk Mesleki Eğitimi ve Hareketliliği (Petra): Gençlerin mesleki eğitimi ile yetişkinliğe ve iş hayatına hazırlanmaları için eylem programını kapsayan bu programın temel nitelikleri şu şekildedir (Yıldırım, 2007:35): AB sınırları içindeki bütün gençlere, tam zamanlı zorunlu eğitimlerine ilaveten, iki yıl veya daha uzun süreyle verilecek olan ve onaylı mesleki nitelikler kazandıran ilk mesleki eğitimin sağlanması çabasına yönelik olarak üye ülkelerin yürüttükleri politika ve faaliyetlerin, AB düzeyindeki önlem ve vasıtalarla desteklenmesi, geliştirilmesi ve tamamlanması, Mesleki niteliklere bir AB boyutunun katılması, Gençlere diğer üye ülkelerdeki, basta KOBİ’ler olmak üzere işletmelerde mesleki eğitim programlarına katılma imkanı veya ise girme olanağı sunma, Mesleki bilgi ve rehberlik konusundaki işbirliğinin artırılmasına yönelik bir programdır.

4.1.2. Sürekli ve İleri Mesleki Eğitim (Force): Force programından, işletmeler, işveren örgütleri, sendikalar, kamu kurumları, eğitim kurumları, insan kaynakları bölümlerinin yöneticileri, işletme personelinin temsilcileri ve eğitim uzmanları yararlanabilmektedir. Programın amacı (Yıldırım, 2007:35); Avrupa Birliğinde sürekli mesleki eğitime daha fazla ve nitelik açısından daha iyi yatırımların yapılması, tek Pazar hedefine ulaşmada uluslararası eğitim projelerin desteklenmesidir. Özellikle programda KOBİ’ler öncelikli olarak yer almakta ve birlik içerisinde yaratılan bilgi ve uzmanlık aktarımlarının teşviki sağlanmaktadır. Bu yönde pilot uygulamalara yer verilmektedir.

4.1.3. Leonardo da Vinci: İlk kez 1995 yılında uygulamaya başlanan ve 2000-2006 yılları arasında ikinci aşaması uygulanan bir programdır. Programın amacı (Maik ve Koch, 2001:19); mesleki eğitim politikalarına destek vermek, programlardaki eksikliklerin giderilmesini sağlamaktır. İşe alım sürecinde adayın

uygunluğu ve daha sonrasında işle uyumu, girişimcilik ve yeni teknolojiler gibi konulara önem verilmektedir. Özellikle girişimcilik kültürünün oluşturulmasına okullarda başlanmalı ve bu süreç yüksek öğretim ve staj imkânlarıyla desteklenmelidir.

4.1.4.Socrates: İlk dönemi 1995-1999 yılları arası beş yıllık dönem için uygulanan Socrates Programı'nın ikinci dönemi, 2000-2006 yıllarını kapsamaktadır. Toplam bütçesi 1.850 milyon Euro olan Program, katılımcı ülkeler arasında işbirliğini destekleyerek, AB'de eğitimin ve işgücünün niteliğinin, yaşam boyu öğrenimin, eğitim alanında fırsat eşitliğinin geliştirilmesine destek olmaktadır (Cansevdi,2004:49). Programda özellikle girişimcileri ilgilendiren okul eğitimine yönelik comenius, yüksek eğitim için Erasmus Programı, ve yetişkinler için ise Grundtvig Prpgramı ve dil edinimiyle ilişkili olarak Lingua Programı mevcuttur (http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-programme/doc78_en.htm).

2006 yılında sona eren AB eğitim programlarının yerine, 2007-2013 yıllarını kapsayan ve Birliğin Lizbon hedeflerine ulaşmasında daha kilit bir rol verilen Bütünleştirilmiş Program başlatılmıştır. Bu programa göre (Yıldırım, 2007:36); Comenius, Erasmus, Leonardo Da Vinci, Grundtvig gibi çeşitli destekler değişikliklerden geçirilerek tek bir başlık altında toplanmıştır. Ayrıca yaşam boyu eğitimi destekleyen Tempus Plus programı da eklenmiştir.

4.1.5.Tempus Plus Programı: Bu programla beraber özellikle bireysel mobilite, üniversitelerin katılımı ile daha geniş bir yelpazede yaşam boyu öğrenmeyi amaç edinmiştir. Bu program Avrupa Birliği ve mevcut Tempus Ülkeleri arasında bir işbirliğidir. Bu ülkeler Tempus III de başarılı olacak ülkelerdir. Bu program geniş çaplı bir program olup, yüksek öğrenimden hayat boyu eğitime kadar mesleki eğitim, yetişkin eğitimi aşamalarını birleştirecektir. Bu programda özellikle sistemin kalkınmasına ve mobilitesine daha fazla önem verilecektir. Her iki durumda da gelecek nesiller için güçlü bir program hazırlanmaya çalışılmıştır (<http://www.eaie.org/pdf/F62art3.pdf>).

4.2.Türkiye'de Uygulanan Girişimcilik Mesleki Eğitim Programları

Ülkemizde KOSGEB sivil toplum örgütlerinden, Ticaret Sanayi Odalarından, derneklerden gelen resmi talepler ve birimin bölgede saptadığı gereklilikler ve ihtiyaçlar bağlamında uygun gördüğü genel girişimcilik eğitimlerini gerçekleştirmektedir. Bu eğitimler; girişimcilik kültürünü yaygınlaştırmak ve iş planı hakkında bilgilendirmek amacıyla kendi işini kurmak isteyen girişimci adaylarına yönelik olarak düzenlenmektedir. İnternette veya uygulamalı olarak girişimcilik eğitimleri verilmektedir.

Ayrıca; üniversitelerde ve Meslek Yüksekokullarında seçmeli ders olarak, lise düzeyinde ise Genç Başarı Eğitim Vakfı Tarafından çeşitli Girişimcilik Eğitimleri verilmektedir. Hazine ve Dünya Bankası danışmanlıkları ve çeşitli üniversitelerin Girişimci Geliştirme Programlarıyla girişimcilik desteklenmeye çalışılmaktadır (Çetindamar: "Girişimcilik Eğitimi",

<http://www.tusiadgirisimcilik.org>) . Lise düzeyinde MEGEP Projesi kapsamında girişimcilik dersleri verilirken, Meslek Yüksekokullarında Milli Eğitim Bakanlığı ve Yükseköğretim Kurulu kapsamında dersler, Anadolu Üniversitesinde ise Girişimcilik Sertifika Programı verilmektedir. İstanbul Büyük Şehir Belediyesi ve çeşitli belediyelerin işsizlere meslek edindirme amaçlı girişimcilik kursları bulunmaktadır. İnnovet Küresel Girişimcilik Projesi çerçevesinde çalışmalar yapılmaktadır (Gürbüz,2009). Doğu ve Güneydoğu bölgelerindeki girişimciliği geliştirmeye yönelik uygulanan eğitimlerin amacı; küçük ve orta ölçekli işletmelere nitelikli işgücü desteği sağlamak, bu işletmelerin gelişimini ve rekabet edilebilirliğini geliştirmektir. Diyarbakır, Elazığ, Erzurum, Gaziantep, Kahramanmaraş, Malatya, Şanlıurfa, Van illerinde İKMEP (İnsan Kaynaklarının Mesleki Eğitim Yoluyla Geliştirilmesi Projesi) Avrupa Birliği tarafından finansmanı sağlanan bir proje olup, projenin genel amacı; Yaşam boyu eğitim çerçevesinde iş gücü piyasası ve mesleki teknik orta öğretim kurumları arasındaki ilişkiyi geliştirmektir. (http://ikmep.meb.gov.tr/tr/index.php?option=com_wrapper&view=wrapper&Itemid=56)

Bilgi toplumunun en belirgin farkı sürekli yenilenen ve gelişen bir yapısının bulunmasıdır. Bu yapının işgücü piyasasındaki karşılığı, nitelikli işgücü kullanımınıdır. İş gücü piyasasının da aranılan nitelikli elaman ihtiyacı bu arayış çerçevesinde verilen eğitimden geçmektedir. Ayrıca eğitimin işsizlik üzerinde azaltıcı bir etkisi olduğu da kabul edilmektedir. Bu nedenle yaşam boyu eğitim, mesleki eğitim ve temel eğitim niteliklerinin yükseltilmesi önemli bir husustur (Öztürk, 2007:59).

4.3. Girişimcilik Eğitimi ve Ekonomi

Ülkelerin kalkınmışlık düzeylerini ekonomik, siyasal, sosyal göstergelerden bakarak belirlemek mümkündür. Fakat bunların yanında ülkenin gelişmişlik derecesini sağlıklı saptamak açısından vazgeçilmez kıstaslardan birisi de ülkelerin eğitim düzeyleridir. Ülke kalkınmasında önemli bir unsur olan eğitim kişi bazında yarar sağlamanın yanında, toplumsal alanda yarattığı etki nedeniyle ülke kalkınmasında da önemli bir yer teşkil etmektedir. Eğitim seviyesi yüksek olan toplumlarda emeğin verimliliğinin arttığı, gelir dağılımının daha adil hale geldiği, yönetimin daha demokratik olduğu, suç oranlarının düştüğü görülmektedir. Eğitime yapılan harcamaların uzun dönemde artan getirisi ve kalkınmadaki etkisi nedeniyle yatırım harcaması olarak kabul edilmesi gerekmektedir (Öztürk,2005). Kalkınma aynı zamanda, ekonomideki yenilik ve yaratıcı düşünceyle çeşitlenme yaratılan bir süreç olarak düşünülebilir. Bu nedenle girişimci bireyler gelişmenin itici unsuru olarak görülmektedirler. Pazardaki fırsatları görerek bunu yatırıma dönüştürebilme kararlılığı toplumlarda girişimcilerde mevcuttur, bu yatırımların neticesinde istihdam ve gelir seviyesinde yükselme, dolayısıyla toplum refahında toplamda bir artış söz konusu olabilmektedir.

Girişimcilik bireyin kabiliyetini, fikirlerini davranışa çevirme yeteneği, bu kapsamda da başarıya ulaşmak için yenilik, risk alma, plan yapabilme kabiliyetini yönetme sürecidir. Bugün bireyler günlük yaşamında, toplumda daha iyi fırsatlar yakalamanın mümkün olduğunun farkındadır. Bu nedenle de ekonomik kalkınmada girişimciliğin önemi, girişimcilik kavramının geliştirilmesi ve ekonomik kalkınmaya direkt etki etmesi sebebiyle girişimcilik eğitimleri ve genel eğitim- öğretim faaliyetleri üzerinde önemle durulmaktadır. Girişimcilik eğitimi genel işletme ve ekonomi eğitimi ile karıştırılmamalıdır. Bu eğitimlerin amacı yaratıcılığı, serbest meslek ve yeniliği yükseltmektir. Girişimcilik programları ve modülleri yaratıcı düşünmede etkili bir problem çözücü olmak için objektif iş analiz fikrinin, iletişim, iletişim ağı, önderlik ve proje değerlendirme imkânları sağlamaktadır. Ancak girişimcilik eğitimlerinin yararları, yeni iş ve yenilikçi girişimleri artırmakla sınırlı değildir. Girişimcilik herkes için uzmanlaşmadır, özellikle gençler ne sorumluluk alırlarsa alsınlar onların daha fazla yaratıcı ve kendilerine güvenli olmalarını sağlamaktadırlar. Girişimciler sosyal ya da ticari faaliyetlerin kurulmasında temel oluştururlar (European Commission,2009:10-11).

Girişimcilik mesleki eğitimlerinin yanında verilen bütün eğitimler iş bulma sürecinde bireyi doğrudan etkilemektedir. Tablo 1' de de görüldüğü üzere genel eğitim seviyesi arttığı ölçüde işsizlik oranlarının azaldığı görülmektedir. Özellikle bu eğitimlerin daha önce de bahsedildiği üzere piyasa ihtiyaçları doğrultusunda şekillendirilmesi yoluyla daha çok istihdam fırsatı yaratacağı açıktır.

Tablo 1: 15-64 Yaş Nüfus İçin Eğitim Durumuna Göre İşsizlik Oranı (%)

Ülkeler	Eğitim Seviyesi		
	Lise eğitiminden az	Lise eğitimi	Yüksek eğitim
Avusturya	6.2	3.9	2.8
Avusturya	7.8	3.8	2.9
Belçika	11.7	6.9	3.9
Kanada	9.9	6.1	4.7
Çek Cumhuriyeti	23.0	6.4	2.0
Danimarka	7.8	4.8	3.9
Finlandiya	12.0	8.2	4.7
Fransa	12.1	7.6	6.2
Almanya	20.5	11.2	5.5
Yunanistan	8.4	9.7	6.9
Macaristan	10.8	5.0	1.9
İzlanda	3.1	2.8	1.0
İrlanda	6.4	3.2	2.1
İtalya	7.8	5.3	4.8
Japonya	6.7	5.4	3.7

Tablo 1 Devam: 15-64 Yaş Nüfus İçin Eğitim Durumuna Göre İşsizlik Oranı (%)

Ülkeler	Eğitim Seviyesi		
	Lise eğitiminden az	Lise eğitimi	Yüksek eğitim
Kore	2.6	3.5	2.9
Lüksemburg	5.0	3.8	3.0
Meksika	1.9	2.8	3.0
Hollanda	5.7	3.9	2.8
Yeni Zelanda	4.2	2.4	2.4
Norveç	3.6	3.8	2.4
Polonya	27.8	17.4	6.2
Portekiz	6.4	5.6	4.4
Slovakya	47.7	14.6	4.8
İspanya	11.0	9.5	7.3
İsveç	6.5	5.8	4.3
İsviçre	7.2	3.7	2.8
Türkiye	8.1	10.1	8.2
İngiltere	6.6	3.7	2.2
A.B.D.	10.5	5.6	3.3
O.E.C.D.	10,3	6.2	3.9

Kaynak: OECD, 2009:75

Tablo1 incelendiğinde Türkiye’ de eğitim seviyesi arttıkça işsizlik oranının diğer ülkelere kıyasla yeterince düşmediği, hatta lise eğitiminden az eğitim alanların oranının lise eğitimi alanlara kıyasla daha fazla istihdam şansı bulabildiği dikkatle görülmektedir. Buradaki çelişkinin sektörlerdeki ara elaman ihtiyacı doğrultusunda şekillenmemiş eğitim faaliyetleri ile ilgili olduğu düşünülmektedir. Ekonomik gelişme için gerekli olan nitelikli ve yeterli sayıda işgücü; eğitimin bütün aşamalarında bireyleri mesleğe hazırlayan programların oluşturulması ve istihdam koşullarının bu programları tercih sebebi yapacak şekilde düzenlenmesi gerekmektedir. Günümüzde istihdamdaki en önemli sorun ara elaman yetersizliğidir. Nitelsiz elemanların oluşturduğu işsizliği azaltmanın yolu da verilecek kaliteli mesleki eğitimden geçmektedir (Eyüboğlu,2007:19).

Özellikle mesleki eğitim faaliyetleri istihdam edebilirliği artırarak istihdam edilen kişi sayısındaki artışa katkı sağlamaktadır. İşletmelerin gereksinim duydukları işgücünün karşılanması, günün ihtiyaçları doğrultusunda düzenlenen işgücüne yönelik yaygın eğitim faaliyetleri ile gerçekleştirilmektedir. Ayrıca işgücünün, bilgi ve beceri kazandırılarak nitelikli eğitimi, istihdama sağlayacağı katkının yanında, ekonomik ve sosyal gelişime de önemli bir katkı sağlamaktadır (Öztürk, 2007:51-52).

5. GİRİŞİMCİLİK VE EKONOMİK KALKINMA

Bir ülkedeki gelişme ve kalkınmanın derecesi ülkedeki girişimci sayısı ile bağlantılıdır. Girişimci sayısındaki artış ülkenin kalkınmasına olumlu olarak yansımaktadır. Ekonomik faaliyetlerde ana kilidin girişimci olduğu düşünülürse, ekonomik kalkınmanın anahtarının da girişimci sayısındaki ve kalitesindeki artıştan geçmekte olduğu söylenebilir. Girişimcinin başarısı ya da başarısızlığı ekonomik anlamda yaratılan katkı ve kalkınmanın derecesini etkileyecektir. (<http://www.akademiktisat.net>, 29.12.2009).

Girişimcilik az gelişmiş ülkelerde gelişmenin, gelişmiş ülkelerde ise dinamikleşmenin, yeni zenginlikler ve toplumsal refah sağlayarak hayat standartlarının yükseltilmesinin önünü açmaktadır. Ekonomik değer yaratmada girişimci; yeni işletmeler kurarak, yenilik yaratmakta ve katma değer oluşturmaktadır. Bu da ülke gayri safi milli hasılasını olumlu etkilemektedir (Kurt ve Ağca, 2006:103-104).

Ekonomik açıdan bakıldığında girişimcinin yarattığı yatırımların zincirleme etkileri olduğu görülmektedir; hammaddenin ülke içerisinde olan fabrikalarda işlenmesi, istihdamda bir artış, gelir artışı, kalkınma ve sanayileşmede bir artış, dış ödemeler açığında azalma, verimlilik ve rekabette bir artış gibi birbirini olumlu tetikleyen ve ekonominin tümünde bir ivme yaratacak mikro bazlı fakat makro etkilere yol açacak bir kavram olduğu görülmektedir (Arıkan, 2002:41).

Avrupa Birliğinde girişimciler için hazırlanan Yeşil Kitapta Girişimciliğin önemi anlatılmıştır (Commission Of The European Communities, 2003:6-7) :

Yeni Bir İş Yaratma ve Büyüme: Günümüzde yeni işlerin çoğu, büyük firmalardan çok yeni, küçük firmalar tarafından yaratılmakta ve bu eğilim giderek güçlenmektedir. Girişimcilik oranlarında daha büyük bir artış gösteren ülkeler, işsizlik oranlarında da daha büyük düşüşler sağlama eğilimindedir.

Girişimciliğin Rekabet Açısından Önemi: Gerek yeni bir firma kurma, gerek mevcut bir firmayı yeniden şekillendirme çabaları verimliliği yükseltmektedir. Bu tür girişimciler rekabet baskısını artırarak diğer firmaları etkinliklerini iyileştirmeye ya da yeniliklere gitmeye zorlamaktadır.

Kişisel Potansiyelin Kilidini Oluşturmada Girişimcinin Önemi: Çalışmak sadece para kazanmanın bir yolu olmayıp insanların meslek ve iş seçimlerinde güvenlik, bağımsızlık, yapılan işlerin çeşitliliği ve işe ilgi gibi başka kriterler de rol oynamaktadır. Daha yüksek gelir düzeyleri, insanların girişimcilik yoluyla kendilerini gerçekleştirme ve bağımsızlık gibi “daha yüksek” ihtiyaçlarını karşılamalarını sağlayabilir.

Girişimcilik ve Toplumsal Çıkarlar: Girişimciler piyasa ekonomisinin belirleyicileridir. Onların başarıları kendi toplumlarında zenginlik, istihdam ve tüketici seçimlerinde çeşitlilik olarak yansımaktadır.

Çok büyük firmalar toplumda ve çevrede birçok ticari faaliyetin etkileri karşısında Kurumsal Sosyal Sorumluluk Stratejileri benimsemişlerdir. Tüketici kaygılarına saygı duyan ve tüketici dostu olacak şekilde iş yapmaya önem verilmektedir.

Avrupa Birliği özellikle girişimciye önem vermiştir ve bu önemi şu şekilde ifade etmiştir: Özel girişim, refaha sebep olur ve teknolojinin kullanımını devamlı olarak destekleyebilecek zengin toplumlar ortaya çıkarır.

Dünya Girişimcilik Platformu (Global Entrepreneurship Monitor - GEM) tarafından 29 ülke arasında yapılan araştırma sonucuna göre ülkelerdeki yüksek girişimcilik faaliyetleriyle doğru orantılı bir şekilde ekonomik büyüme sağlanmıştır. İstihdam sorununun artması, yeni ekonominin ve değişimin hızlanması, teorik anlamda ekonomik gelişmelerde girişimciliğin öneminin kabul edilmesi girişimciliğin önemini artırmaktadır (Çetindamar, 2002:40).

6.TÜRKİYE' NİN GİRİŞİMCİLİK PERFORMANSI

Girişimciliğe yol açan ya da engel olan faktörlerin tespit edilmesi her ne kadar güç olsa da bu konuda OECD ve Global Entrepreneur Monitor tarafından bazı çalışmalar yapılmaktadır. OECD tarafından gerçekleştirilen çalışmalarda girişimciliği etkileyen temelde üç unsura yer verilir; alt yapı koşulları, devlet programları ve kültürel tutumlar. GEM çalışmalarına göre ise girişimciliği etkileyen temel unsurlar (Çetindamar, 2002:56); girişimcilik alt yapısı ve ülke alt yapısıdır. Uluslararası çalışmaların dikkat çektiği bu tip kriterlerin her ülkenin farklı tarihsel gelişimi, ekonomik, politik, sosyal, teknolojik altyapısı ve kültürü olması sebebiyle girişimciliğin oluşumu ve desteklenmesi için temel kriterler olduğu söylenemez. Fakat uluslararası genel kabul gören rekabet edebilirlik anlayışı çerçevesinde ve girişimcinin yatırım yapma süreci içerisinde faaliyetlerine karar verirken dikkate aldığı bazı kriterlerin incelenmesi gerekmektedir. Tablo 2'den inceleyebileceğimiz gibi altyapı imkanları bakımından Almanya, Hong-Kong, Fransa, Singapur, İsviçre, Birleşik Arap Emirlikleri, Kanada, Amerika, Avusturya, Finlandiya ilk on sıradaki ülkelerdir. Makro Ekonomik İstikrar açısından ilk on sırada; Bruney Sultanlığı, Cezayir, Kuveyt, Libya, Bahreyn Lüksemburg, Norveç, Çin, Suudi Arabistan, Umman gelmektedir. Kurumsal açıdan ilk on sırayı ise; Singapur, İsveç, Danimarka, Finlandiya, Yeni Zelanda, Lüksemburg, Norveç, İsviçre, Katar, Hollanda almaktadır. Türkiyenin ise kurumlar, altyapı ve makro ekonomik istikrar açısından sıralaması ise; 96- 62- 64 tür.

Tablo 2: Girişimcinin Yatırım Kararını Etkileyen Bazı Faktörlere Göre Ülkelerarası Rekabet Sıralandırması(2009-2010)

Sıra	Kurumlar		Altyapı		Makroekonomik İstikrar	
	Ülkeler	Puan	Ülkeler	Puan	Ülkeler	Puan
1	Singapur	6.15	Almanya	6.59	Bruney Sultanlığı	6.64
2	İsveç	6.10	Hong Kong SAR	6.54	Cezayir	6.39
3	Danimarka	6.08	Fransa	6.52	Kuveyt	6.23
4	Finlandiya	6.05	Singapur	6.35	Libya	6.19
5	Yeni Zelanda	6.03	İsviçre	6.35	Bahreyn	5.97
6	Lüksemburg	5.88	Birleşik Arap Emirlikleri	5.98	Lüksemburg	5.95
7	Norveç	5.88	Kanada	5.93	Norveç	5.94
8	İsviçre	5.85	A.B.D	5.92	Çin	5.93
9	Katar	5.69	Avusturya	5.89	Suudi Arabistan	5.86
10	Hollanda	5.66	Finlandiya	5.87	Umman	5.82
96	Türkiye	3.49	(62)Türkiye	3.92	(64)Türkiye	4.66

Kaynak: World Economic Forum, 2009:17 verilerinden derlenerek hazırlanmıştır.

Girişimcinin yatırım kararını etkileyen faktörlerin başında ülkenin kurumlarının, altyapı imkânlarının, makroekonomik istikrarının, sağlık ve ilköğretimin koşullarının durumunun, verimli büyüme için; yüksek öğrenim ve eğitim, işgücü piyasası verimliliğinin, mali piyasaların gelişmişliğinin, teknolojik hazırlık ve pazar büyüklüğünün, yenilik ve entelektüel faktörlerin ne derece yaygın olduğunun belirlenmesi gelmektedir (World Economic Forum, 2009:14-15). Bu kapsamlı ölçümler ile ülkenin rekabet edebilirliği saptanmaktadır. Bütün bu kıstaslar dikkate alınarak ülkeler arasında rekabet sıralandırması yapılmaktadır. Bu faktörler bir ekonominin rekabet edebilmesi için anahtar kıstaslardır ve girişimciler bir ekonomide yatırım kararı verirken bu kıstasları dikkate almaktadırlar.

Tablo 3' de 2009-2010 yılı itibariyle 133 ülke içerisinde Türkiye' nin Rekabet koşullarına bakılacak olursa; İsviçre 5.60 puanla genel endex içerisinde 1. sırada yer alırken, Amerika Birleşik Devletleri 5.59 puanla hemen 2. sırada yer almaktadır, üçüncü sırayı 5.55 lık puanla Singapur takiben İsveç 5.51, Danimarka 5.46, Finlandiya 5.43, Almanya 5.37, Japonya 5.37, Kanada 5.33, Hollanda 5.32 ilk on sırada yer almaktadır. Türkiye ise 4.16 puanla 61.sırada yer almaktadır.(World Economic Forum,2009:14) Ayrıca Türkiye; verimlilik artışıyla;54.sırada (puan: 4.16), yenilik yaratmada; 58.sırada (puan:3.70), makro ekonomik istikrar bakımından 64.sırada (puan:4.66), sağlık ve ilköğretim sıralandırmasında 74. sırada (puan:5.32), alt yapı olanaklarında 62.sıradadır (puan:3,92) (World Economic Forum,2009:16–17) .

Tablo 3: 2009-2010 Ülkeler Arası Genel Rekabet Sıralaması

Sıra	Ülkeler	Puan
1	İsviçre	5.60
2	A.B.D.	5.59
3	Singapur	5.55
4	İsveç	5.51
5	Danimarka	5.46
6	Finlandiya	5.43
7	Almanya	5.37
8	Japonya	5.37
9	Kanada	5.33
10	Hollanda	5.32
61	Türkiye	4.16

Kaynak: World Economic Forum,2009:14 verilerinden derlenerek hazırlanmıştır.

2007 Global Entrepreneurship Monitor (2007:16) 42 ülke içerisinde yapmış olduğu verilerinden yola çıkarak Türkiye’ de 2007 yılında 18-64 yaş arası grup ele alındığında yaygın girişimcilik faaliyetlerine ve serbest meslek sahibi- yönetici oranlarına bakıldığı zaman; oluşmakta olan girişimcilik etkinliği %1.9, yeni iş sahipleri- yöneticilerin oranı %3.7, kurulma aşamasındaki işletme oranları%5.6, kurulmuş işletme sahipleri- yöneticilerinin oranı%5.5, toplam girişimcilik etkinliğinin oranının ise %10.8 olduğu görülmektedir.

Dünyada yeni kurulan iş yerlerinin ilk beş yıl içerisinde ayakta kalma oranı %20- %40 arasında gerçekleşmektedir. Ülkemizde yapılan araştırmalarda imalat sanayinde on kişiden fazla istihdamı olan iş yerleri bazında ortaya çıkan sonuçta ilk beş yıl içerisinde ayakta kalma oranı % 40 civarındadır. İş yerlerinin ölçekleri küçüldüğünde kapanma oranlarının arttığı ülkemizde ve dünyada görülmektedir (Mısırlı,2008).

Tablo 4: 2007–2010 Dönemi İş Yapma Raporları’nda Alt Endeksler İtibarıyla Türkiye’nin Yeri

Yıl	2007	2008	2009	2010
İş Kurma	53	43	43	56
Yapı Ruhsatı Alma	148	128	131	133
İstihdam Etme	146	136	138	145
Mülk Kaydı	54	31	34	36
Kredi Alma	65	68	68	71
Yatırımcıyı Koruma	60	64	53	57
Vergi Ödeme	65	54	68	75
Sınır Ötesi Ticaret	79	56	59	67
Sözleşme Uygulanabilirliği	70	34	27	27
İş Sonlandırma	138	112	118	121
İş Yapma Kolaylığı Endeksi	91	57	59	73

Kaynak: Doing Business Report 2010 verilerinden derlenerek hazırlanmıştır..

Türkiye Doing Business Report verilerine göre (The World Bank,2009:2); 2010 yılında İş yapma kolaylığı açısından 183 ülke arasından 73, firma kuruluşu bakımından 56, inşaat ruhsatı almada 133, işçi istihdamında 145, kayıtlı servet 36, kredi almada 71, yatırımcıların korunmasında 57, vergi ödemede 75, sözleşmeleri uygulamada 27, kapanan işletme sayısına göre de 121. sıradadır.

2007 yılında AB Ülkelerinde serbest meslek sahiplerinin oranı; 15- 24 yaş arası işgücünde sadece % 4 ve 25- 29 yaş grubu arasında % 9 oranında olmuştur. 30- 54 yaş grubundaki insanlar dikkate alındığı zaman bu oran önemli ölçüde artmaktadır. Genel olarak % 15' den fazla insan serbest meslek sahibi olarak ya da serbest meslek sahibi olmaksızın istihdam edilmektedir. Genel olarak çoğu serbest meslek sahibinin çalışan personeli yoktur. Ancak; serbest meslek sahiplerinin yaşının artmasına rağmen bu oran yine de % 50 ' nin altında kalmaktadır. 2000-2007 yılları arasında Serbest meslek sahiplerinin oranı genç istihdam içinde az da olsa düşmüştür. Girişimcilik ekonominin kalbidir, ekonomik dinamizmin, büyümenin ve istihdam yaratmanın teşvikçisidir. AB girişimcilik düzeyini arttırmak, daha fazla firmanın büyümesi ve daha fazla girişimciyi motive etmek için en uygun yaklaşımı benimseyen politika tedbirleri almıştır. (Eurostat,2009:130)

SONUÇ

Günümüz ekonomilerinin en belirgin özelliği, hızlı ve sürekli bir şekilde yenilenen değişimin bir sonucu olarak yaygın, öngörülmesi güç olan riskler ve belirsizliklerdir. Bu nedenle girişimciliğin yeniliklere açık ve gelecekte olabilecek değişimleri öngörebilecek yapısı, cesaret, öğrenmeye uygunluk, liderlik vasıfları, fırsatları fark edip başarıya ulaşma yolundaki organizasyon becerisi bu sorunların çözümüne giderken girişimciliği bir çare olarak karşımıza çıkarmaktadır. Girişimciler, güçlü sezgisel nitelikleri, belirsizlik atında bile karar alabilen, kendine güvenen, kaynaklara ulaşabilmede başarı sağlayan, çeşitli faktörleri biraraya getirerek çok yönlü düşünce geliştirebilen, yaratıcı, esnek ve değişime ayak uydurabilen kişilerdir.

Yerli hammaddelerin üretimde değerlendirilmesi, çeşitliliği, kaliteyi, verimliliği, esnek üretim koşullarıyla rekabeti arttırmak, iş ve istihdam olanakları yaratmak suretiyle milli gelirden artış sağlayan, gelir dağılımındaki adaletsizliği azaltan, sanayileşmeyi yaygın hale getiren girişimciler ekonominin tartışmasız en önemli değerlerindedir. Bu nedenle de girişim ve girişimcilik kavramları ülkelerin istihdam politikaları içerisinde önem arz etmektedir. İstihdam yaratmada ülkenin ara eleman ihtiyacını ve öncelikli sektörlerinin belirlenmesi suretiyle gereken iş gücünün yapısı ve miktarı önem taşımaktadır. Girişimci toplum olabilme yolunda özellikle bireylere zorunlu eğitim yanında, girişimcilikle ilgili mesleki eğitim vermek suretiyle de ülkelerin girişimcilik performansları arttırılmalı ve istihdam olanakları doğru ve etkin şekilde kullanılmalıdır.

KAYNAKÇA

- AKTAŞ, Ramazan, “Türkiye’ de Girişimcilik”, İnternet Adresi: http://raktas.etu.edu.tr/doc/Turkiyede_Girisimcilik.ppt#256,1, Türkiye’de Girişimcilik. Erişim Tarihi: 18.12.2009
- ALADA, Dinç (2001), “İktisâdi Düşünce Tarihinde Girişimcilik Kavramı Üzerine Notlar”, *İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, No:23-2: 47-52.
- ARIKAN, Semra (2002), *Girişimcilik Temel Kavramlar ve Bazı Güncel Konular*, Siyasal Kitabevi, Ankara.
- BUĞRA, Ayşe (1995), *Devlet ve İşadamları*, İletişim Yayınları, İstanbul
- CANSEVDİ, Hürrem (2004), *Türkiye’nin Avrupa Birliği’ne Katılım Süreci – Avrupa Birliği’nin Bilim, Araştırma ve Eğitim Politikaları ve Türkiye’nin Uyumu*, İktisadi Kalkınma Vakfı Yayınları, İstanbul
- CASSON, Mark (2003), *The Entrepreneur an Economic Theory*, Second Edition, Edward Elgar Publishing.
- COMMISSION OF THE EUROPEAN COMMUNITIES (2003), *Green Paper Entrepreneurship In Europe*, Brussels.
- ÇETİNDAMAR, Dilek, “Girişimcilik Eğitimi”, İnternet Adresi: <http://www.tusiadgirisimcilik.org/sunular/dilek%20cetindamar%20ikinci%20oturum.ppt>. Erişim Tarihi: 11.01.2010
- ÇETİNDAMAR, Dilek (2002), *Türkiye’ de Girişimcilik*, Tüsiad Yayınları, Ankara.
- DAVIDSON, Per (2004), *Researching Entrepreneurship*, Springer Science + Business Media, Boston
- DEMİREL, Erkan ve Mehmet Dikici (2004), “Kültürün Girişimciliğe Etkileri”, *Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları*, Cilt:2, Sayı:3: 49-58
- DEMİREZ, Murat ve Rıfat Cebeci, “Türkiye’ de Girişimciliğin Tarihçesi ve Girişimcilerin Sosyolojik Profili”, İnternet Adresi: http://fakulteler.atauni.edu.tr/GAUM/pdf/girisimciligin_tarihcesi.pdf. Erişim Tarihi 04.01.2010
- DOLGUN, Uğur (2006), “Schumpeter’ e Göre Ekonomik Gelişmede Girişimcinin Dinamik Rolü”, *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, Cilt:1, Sayı:1:145-148.
- EĞİTİM VE KÜLTÜR ALANINDA AVRUPA BİRLİĞİ MÜKTESEBAT REHBERİ (2009), Brüksel& İstanbul.
- ERDOĞMUŞ, Nihat (2007), *Aile İşletmeleri*, İGİAD Yayınları, İstanbul.
- EUROPEAN COMMISSION (2009), European Commission Best Procedure Project: ‘Entrepreneurship In Vocational Education And Training’, Final Report of The Expert Group
- EUROSTAT (2009), *Youth in Europa A Statistical Portrait*, Luxembourg.
- ESEN, Adem ve Kemalettin Çonkar (1999), *Orta Anadolu (Konya, Kayseri, Sivas ve Tokat) Girişimcilerinin Sosyo-Ekonomik Özellikleri, İşletmecilik*

- Anlayışları ve Beklentileri Araştırması*, Konya Ticaret Odası Yayın No:18.
- EYÜBOĞLU,Dilek (2007), *Girişimcilik Eğitimi*, Milli Produktivite Merkezi Yayınları No:697, Ankara.
- GÜRBÜZ, Rıza (2009), Türkiye de Girişimcilik Eğitimi, Destekleri ve Projeleri”, İnternet Adresi:<http://proje.karatekin.edu.tr/girisimcilik/images/stories/trkiye%20de%20giriimcilik%20%20projeleri%20ve%20eitimi.pdf>. Erişim Tarihi: 22.12.2009
- GÜRDOĞAN,Nazif (2008), *Girişimcilik ve Girişim Kültürü*, İGİAD Yayınları, İstanbul
- GÜRKAN, Ceyhun(2007), “ Veblen, Schumpeter ve Teknoloji”,(der.Eyüp Özveren), *Kurumsal İktisat*,Ankara
- Global Entrepreneurship Monitor (2007), Executive Report
- H'EBERT R. F. and A. N. Link (2006), “Historical Perspectives on the Entrepreneur”, *Foundation and Trends in Entrepreneurship*, Volume 2, Issue 4, pp 261–408
- KURT, Mustafa ve Veysel Ağca, v.d. (2006), “Afyonkarahisar İli Girişimcilik Performansının Coğrafi Bilgi Sistemleri ile Analizi”, *Afyon Kocatepe Üniversitesi, İİBF Dergisi* ,cilt:VIII, sayı:2: 97-114
- MISIRLI, İrfan (2008), “Çankırı Ve Girişimcilik Potansiyeli”, İnternet Adresi:<http://proje.karatekin.edu.tr/girisimcilik/images/stories/ankr%20ve%20girisimcilik%20rfan%20msrl.pdf>. Erişim Tarihi:15.01.2010
- MURPHY, Antom E. (1986), *Entrepreneur and Eceonomist*, Clarendon Press Oxford, New York
- OECD(2009), *Society at Glance 2009*
- ÖZDEMİR, Ali (2003), *Girişimcilik*, Ankara.
- ÖZEL, Mustafa (1993), *Piyasa Düşmanı Kapitalizm*, İstanbul.
- ÖKTEM, Mustafa ve Kemal Mehmet v.d. (2007), “Türkiye’ de Girişimciliğin Geliştirilmesinde KOSGEB’ in Rolü ve Önemi: Uygulamalı Bir Çalışma”, *Sosyoekonomi*, 47-75.
- ÖZTÜRK, İbrahim (2008), *2008 Girişimcilik Raporu*, İGİAD Yayınları, İstanbul
- ÖZTÜRK,Nazım, “İktisadi Kalkınmada Eğitimin Rolü”, *Sosyo Ekonomi Dergisi*, İnternet Adresi:<http://www.sosyoekonomi.hacettepe.edu.tr/050102.pdf>. Erişim Tarihi: 28.12.2009
- ÖZTÜRK, Özkan (2007), *İstihdam Konusunda Kobi'lerin Önemi Ve Kobi Alanında Eğitim İstihdam İlişkisi Açısından Kamu İstihdam Kurumunun Rolü (Uzmanlık Tezi)*, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Ankara
- SCHMAHL, Maik ve Martin Koch (2001), *Avrupa Birliği'nin Girişimcilik (Sanayi ve Kobi) Politikası ve Türkiye'nin Uyumu*, İktisadî Kalkınma Vakfı Yayınları, İstanbul.
- TÜGİAD (1993), *Ekonomik Kalkınmada Girişimciliğin Önemi ve Değişen Girişimcilik Nitelikleri*, TÜGİAD Yayınları, İstanbul.

THE WORLD BANK (2010), *Doing Business 2010 Turkey*
WORLD ECONOMIC FORUM (2009), *Global Competitiveness Report 2009-2010*.
YILDIRIM, Kadir (2007), “Avrupa Birliğinde Kobi Destekleme Politikaları”,
Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, Cilt:2, Sayı:1:23-53

http://www.igiad.com/books/girisimcilik_raporu_ozet.pdf, 15.12.2009

http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-programme/doc78_en.htm,
12.01.2010

<http://www.eaie.org/pdf/F62art3.pdf>, 11.02.2010

http://www.akademiktisat.net/makaleler/ab_girisimci_kobiler_ve_organizasyonlar.htm.
29.12.2009

http://ikmep.meb.gov.tr/tr/index.php?option=com_wrapper&view=wrapper&Itemid=56, 14.01.2010